

НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ

ПАНЧЕНКО Володимир¹, ПАНЧЕНКО Оксана²

¹ Льотна академія Національного авіаційного університету

<https://orcid.org/0000-0003-0953-7752>

² Центральнотериторіальний державний університет імені Володимира Винниченка

<https://orcid.org/0000-0002-6608-4783>

e-mail: op_panchenko@ukr.net

У статті обґрунтовано важливість поєднання аспектів забезпечення економічної безпеки держави та імпортозаміщення, які мають бути закладені в державну політику розвитку національної економіки. Наголошено на необхідності для органів державного управління виконання завдання зменшення імпортозалежності внутрішнього ринку, що включає в себе посилення конкурентоспроможності, збільшення попиту на вітчизняні товари та послуги, підвищення виробничих потужностей та реалізацію інноваційного потенціалу. До параметрів забезпечення економічної безпеки держави в контексті реалізації концепції імпортозаміщення віднесено такі: економічна активність у ключових секторах і розширене накопичення капіталу; раціональні співвідношення ключових структурних особливостей функціонування ринку; інноваційний прогрес етапів суспільного відтворення (виробництво, розподіл, обмін і споживання); відповідність основним умовам конкурентного та регуляторного середовища; баланс між національними сегментами ринку, інфраструктурою та ресурсами. Визначено стратегічні пріоритети концепції імпортозаміщення, які включають: розширення місткості внутрішнього ринку; побудова ефективних структурних пропорцій; підвищення інноваційної активності реального сектору економіки; формування якісного бізнес-середовища на внутрішньому ринку; формування та реалізацію потенціалу імпортозаміщення для зміцнення просторово-структурної конкурентоспроможності територій і сегментів внутрішнього ринку.

Ключові слова: економічна безпека держави, імпортозаміщення, імпортозалежність, внутрішній ринок, державна політика.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2025-15-49>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Забезпечення економічної безпеки держави потребує від органів державного управління врахування численних тенденцій та факторів, які можуть впливати на її рівень і визначати стратегічні напрямки розвитку національної економіки. Особливу увагу доречно приділити державній політиці імпортозаміщення, оскільки вона сприяє зміцненню внутрішнього ринку, зменшенню залежності від іноземних постачальників та розвитку національного виробництва. Ефективна державна політика імпортозаміщення передбачає стимулювання інноваційної діяльності, підтримку вітчизняних виробників і створення сприятливих умов для залучення інвестицій у стратегічно важливі галузі економіки. Вона також орієнтована на розвиток сучасної виробничої бази, вдосконалення високотехнологічних секторів і підвищення конкурентоспроможності національних товарів і послуг. Водночас політика імпортозаміщення має бути збалансованою, щоб уникнути негативних наслідків, таких як послаблення конкуренції, зростання цін на продукцію чи технологічне відставання. Все це визначає необхідність узгодження заходів забезпечення економічної безпеки та імпортозаміщення в єдиній концепції зміцнення і підвищення стійкості національної економіки. Концепція має бути спрямована на досягнення довгострокової економічної стабільності, розвитку інновацій та підтримки внутрішнього виробництва, одночасно враховуючи глобальні тенденції та потреби міжнародної конкуренції.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Останні наукові дослідження підкреслюють важливість комплексного підходу до розроблення та реалізації політики імпортозаміщення, яка включає теоретичні обґрунтування, аналіз поточного стану імпортозалежності, розробку стратегічних напрямів та врахування регіональних і галузевих особливостей для забезпечення економічної безпеки держави. Так, дослідники здебільшого акцентують увагу на імпортозаміщенні як інструменту державної політики, спрямованого на розвиток внутрішнього ринку та зміцнення економічної безпеки. Імпортозаміщення розглядається не лише як тимчасовий захід реагування на економічні виклики, а як довгострокову стратегію зміцнення економічної стійкості, забезпечення стабільного розвитку та формування національної конкурентної переваги в умовах глобалізованого світу. Водночас економічна безпека держави тісно пов'язана з рівнем імпортозалежності, адже надмірна залежність від імпортованих товарів, технологій та енергоресурсів створює ризики, пов'язані з можливими зовнішніми кризами, торговельними обмеженнями чи політичним тиском. У цьому контексті імпортозаміщення є стратегічним інструментом зменшення таких ризиків, оскільки сприяє

розвитку внутрішнього виробництва, диверсифікації постачань та формуванню стійких ланцюгів постачання критично важливих товарів і ресурсів. Відповідні висновки сформовано з огляду публікацій таких науковців як Т. Васильців [1, с. 12-17; 2, с. 32-51], О. Власюк [3], В. Волошин [2, с. 32-51], Н. Гоблик-Маркович [8, с. 253-263], В. Залізнюк [4], О. Ківшик [6, с. 25-30], М. Котелевець [6, с. 25-30], П. Куцик [5, с. 5-12], А. Лизанець [8, с. 253-263], Р. Лупак [1, с. 12-17; 2, с. 32-51], О. Маслій [6, с. 25-30], Л. Медвідь [8, с. 253-263], Н. Петренко [7, с. 112-118], О. Поліщук [7, с. 112-118], К. Пугачевська [8, с. 253-263], Л. Созанський [9, с. 123-131], О. Феєр [8, с. 253-263], Р. Щупаківський [5, с. 5-12] та ін. Попри існуючі дослідження, питання імпортозаміщення в контексті економічної безпеки держави залишається актуальним і потребує подальшого вивчення. Сучасні виклики, такі як нестабільність міжнародних ринків, зростання технологічної залежності, дефіцит ресурсів та ін., потребують нових підходів до формування політики забезпечення економічної безпеки держави та імпортозаміщення.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Державна політика передбачає вирішення низки завдань, які охоплюють численні напрямки, спрямовані на зміцнення національної економіки, підвищення її конкурентоспроможності та забезпечення стійкого зростання. Одним із ключових напрямів є реалізація стратегії забезпечення економічної безпеки держави, яка включає не лише захист від зовнішніх та внутрішніх загроз, а й створення умов для стабільного розвитку стратегічно важливих галузей.

Постає питання щодо оптимального поєднання імпортозаміщення з необхідністю підтримки відкритості економіки. Жорстка політика заміщення імпорту може призвести до відокремлення від міжнародних ринків, що негативно позначиться на технологічному розвитку та можливостях експорту. Важливо знайти баланс між розвитком внутрішнього виробництва та підтримкою конкурентних переваг країни на світових ринках.

Відсутність ефективної державної політики, яка б сприяла розвитку національного виробництва, залишається важливим викликом. Актуально сформувати набір заходів, реалізація яких здатна стимулювати імпортозаміщення без створення надмірного державного втручання. Відтак державна політика економічного розвитку має бути спрямована на створення стійкої, конкурентоспроможної та незалежної економіки, здатної адаптуватися до сучасних викликів і дієво інтегруватися у світовий економічний простір.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є наукове обґрунтування напрямів забезпечення економічної безпеки держави в контексті реалізації концепції імпортозаміщення.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Тривалий час на внутрішньому ринку України спостерігається посилення впливу низки чинників, які стимулюють зростання імпортних надходжень продукції. Суттєво загострилася ситуація з початку війни, що значно ускладнило економічні процеси в країні. Так, війна призвела до численних економічних викликів, серед яких найбільш відчутними є руйнування критичної інфраструктури, порушення налагоджених логістичних ланцюгів та зниження виробничих потужностей, що у підсумку спричинило зниження обсягів внутрішнього виробництва та підвищило залежність від імпорту. Через зростання невизначеності та нестабільності в країні, українські підприємства стали більше орієнтуватися на імпортні поставки для забезпечення дефіцитних товарів та необхідних ресурсів. Особливо це стосується таких галузей, як енергетика, будівництво, харчова промисловість, а також високотехнологічні сектори, де країна не має достатньо внутрішнього виробництва або технологічної бази для задоволення попиту. Наслідком цього стає погіршення економічної безпеки держави, оскільки зростання залежності від імпорту посилює вразливість національної економіки до зовнішніх економічних шоків та змін на світових ринках. Такі обставини вимагають активних заходів для зміцнення внутрішнього ринку та відновлення національного виробництва через розвиток імпортозаміщення, що допоможе зменшити залежність від зовнішніх факторів і зберегти економічну стабільність. Імпортозаміщення повинно стати частиною стратегії економічної безпеки, яка включатиме інвестиції в розвиток високотехнологічних секторів, інфраструктури та наукових розробок, ефективне використання внутрішніх ресурсів та ін.

Вважаємо, що успішне забезпечення економічної безпеки держави в контексті реалізації концепції імпортозаміщення досягається за умови виконання кількох ключових завдань: (1) забезпечення динамічного зростання обсягів товарної пропозиції вітчизняного виробництва; (2) скорочення розриву між вартісними та фізичними обсягами зовнішньоторговельного обороту; (3) збільшення доходів населення, що стимулює внутрішній попит на товари та послуги і створює сприятливі умови для розвитку національного виробництва та інвестицій у внутрішній ринок; (4) покращення ресурсно-функціональних можливостей вітчизняних товаровиробників, зокрема шляхом технологічного оновлення, підвищення кваліфікації працівників, доступу до дешевих кредитів та державних програм стимулювання та ін. Таким чином, зниження імпортозалежності можливе через створення умов для сталого розвитку внутрішнього ринку, що включає стимулювання виробництва, покращення конкурентоспроможності, підтримку малого та середнього бізнесу та зниження залежності від іноземних постачальників.

Для забезпечення достатнього рівня імпортозаміщення внутрішнього ринку України важливо, щоб процес був структурно гармонізованим, тобто збалансованим і це передбачає раціональність низки структурних характеристик. Насамперед важливо збалансувати галузеву структуру економіки та забезпечити уникнення надмірної залежності від сировинних галузей шляхом стимулювання виробництва продукції з високою доданою вартістю. В контексті таких змін державі важливо посилити підтримку інноваційних галузей як драйверів економічного зростання та забезпечити пропорційність внутрішнього виробництва та споживання.

Іншим важливим напрямом державної політики забезпечення економічної безпеки має бути досягнення балансу між попитом і пропозицією на внутрішньому ринку. Відтак забезпечення країни основними товарами (продуктами харчування, енергоресурсами, промисловими виробами) має відбуватися за рахунок вітчизняного виробництва та мінімізація імпортозалежності. Поряд з тим потрібно покращити структуру споживання домогосподарств, передбачаючи рівномірний доступ населення до якісних товарів (послуг), покращення купівельної спроможності через зростання доходів і зменшення соціального розшарування, стимулювання споживання продукції вітчизняного виробництва через програми підтримки національного виробника.

Також органам влади потрібно звернути увагу на стан регіональної структури ринку та передбачати розвиток інфраструктури, яка сприятиме з'єднанню регіональних ринків і спрощуватиме логістику. Відповідні зміни мають стимулювати підвищення рівня інвестиційної активності в країні, де держава посилить підтримку внутрішніх інвесторів через доступ до кредитів і фінансових інструментів. Таким чином, раціональність структурних характеристик внутрішнього ринку є основою для його стабільного розвитку, стійкості до зовнішніх викликів та зростання економічної безпеки. При цьому потрібно врахувати, що гармонізація структури ринку дозволяє знижувати ризики кризових явищ, сприяти соціально-економічному зростанню та покращувати якість життя населення.

Важливим аспектом імпортозаміщення є забезпечення інноваційності на всіх стадіях суспільного відтворення ринку, що охоплює виробництво, розподіл, обмін і споживання. Інноваційний підхід на кожному з цих етапів сприяє підвищенню ефективності економіки, зменшенню залежності від імпортованих товарів і послуг, а також створенню конкурентоспроможної продукції. Стосовно стадії виробництва, йдеться про використання передових технологій, які забезпечують підвищення продуктивності праці та зниження собівартості продукції; впровадження автоматизації, роботизації та цифровізації виробничих процесів; розробку нових видів продукції, які відповідають сучасним вимогам екологічності, енергоефективності та якості; інвестиції у науково-дослідницькі розробки для створення власних технологічних рішень.

Вважаємо, що на стадії розподілу, органам державного управління необхідно забезпечити реалізацію таких заходів, як (1) використання інноваційних логістичних рішень – блокчейн для відстеження товарних ланцюгів, автоматизовані склади та оптимізація транспортних маршрутів; (2) створення ефективних систем зберігання та доставки, які знижують витрати та покращують доступність продукції; (3) застосування цифрових платформ для оптимізації управління ланцюгами поставок і розподілу.

Обґрунтовуючи процеси обміну, видається актуальним використання сучасних маркетингових стратегій, таких як персоналізація пропозицій, цифрові канали продажу та Big Data для аналізу попиту. Попри це, також необхідно забезпечити розвиток електронної комерції, яка розширює доступність продукції для внутрішнього ринку, та впровадження інноваційних

фінансових інструментів, які спрощують процеси купівлі-продажу (електронні платежі, розстрочка, мобільні додатки).

На заключній стадії споживання, важливо органам державного регулювання стимулювати виробництво продукції, орієнтованої на сучасні потреби споживачів, зокрема екологічність, функціональність та зручність. Також потребується забезпечити інформування населення про переваги вітчизняної продукції та стимулювання її споживання через програми лояльності, державну підтримку та рекламні кампанії. Актуальне значення має створення умов для масового впровадження інноваційних товарів у побуті, зокрема розумних пристроїв, які підвищують якість життя.

Доречно відмітити значення інноваційності для імпортозаміщення, що передбачає досягнення наступних результатів: (1) зниження залежності від імпорту (налагодження виробництва власної продукції високої якості замість закупівлі іноземних товарів); (2) зміцнення конкурентоспроможності (впровадження інновацій дозволяє створювати продукцію, здатну конкурувати на світовому ринку); (3) економічна незалежність (зменшення витоку капіталу за кордон і зростання національного виробництва); (4) стимулювання науково-технічного прогресу (розвиток інноваційної економіки, що базується на знаннях, сприяє загальному підвищенню технологічного рівня країни). Відтак, інноваційність на всіх стадіях суспільного відтворення ринку є ключовим фактором успішного імпортозаміщення, адже дозволяє створювати продукти, які задовольняють внутрішній попит і формують основу для економічної стабільності та зростання.

Актуальне значення має вдосконалення механізмів державної підтримки, що передбачає розроблення нових програм фінансування, які враховують сучасні потреби бізнесу, особливо малого та середнього підприємництва; надання державних грантів, субсидій та пільгових кредитів для підприємств, що впроваджують інновації, створюють робочі місця та сприяють експортній діяльності; впровадження прозорих і зрозумілих критеріїв для отримання фінансової підтримки. З іншого боку, органам державного регулювання необхідно забезпечити стимулювання інвестиційної активності. Так, вагоме значення має залучення внутрішніх і зовнішніх інвесторів через створення сприятливого бізнес-клімату, забезпечення гарантій для інвесторів, включаючи захист їхніх прав та спрощення регуляторних процедур, розроблення та реалізація механізмів публічно-приватного партнерства.

Світовий досвід підтверджує вагоме значення фокусування державної політики імпортозаміщення на інноваціях та сталому розвитку. Йдеться про орієнтацію фінансово-інвестиційної підтримки на розвиток високотехнологічних галузей, зокрема ІТ, відновлювальної енергетики, машинобудування та біотехнологій; підтримку проєктів, спрямованих на підвищення енергоефективності, екологічності та сталого розвитку; створення спеціальних фондів для підтримки стартапів та інноваційних агентств. Крім того, необхідно забезпечити професіоналізацію державного управління, що включатиме залучення фахівців з фінансово-інвестиційного менеджменту до керівництва державними програмами; проведення навчання для персоналу суб'єктів фінансової підтримки з метою підвищення їхньої компетенції та ефективності роботи; проведення аналітичного супроводу прийняття рішень на основі актуальних даних і прогнозів.

В контексті посилення контролю і моніторингу державної політики імпортозаміщення, потрібно органам влади забезпечити створення незалежних структур для контролю за використанням державних фінансових ресурсів. При цьому має відбутися впровадження системи оцінювання ефективності проєктів імпортозаміщення з точки зору їхнього економічного, інноваційно-технологічного та іншого впливу. Поряд з такими змінами, актуальне значення має запровадження практики надання регулярної звітності про результати діяльності суб'єктів фінансово-інвестиційної підтримки.

Узагальнення стратегічних напрямів забезпечення економічної безпеки держави в контексті реалізації концепції імпортозаміщення в Україні представлено на рис. 1. Так, реалізація потенціалу імпортозаміщення дозволяє сформулювати необхідні умови для динамічному розвитку внутрішнього ринку, підвищення його стійкості до зовнішніх шоків та забезпечення економічної стабільності країни в умовах сучасних викликів. А це особливо важливо для економіки України, яка потребує адаптації до глобальних викликів та посилення своєї конкурентоспроможності на міжнародній арені.

Рис. 1. Стратегічні напрями забезпечення економічної безпеки держави в контексті реалізації концепції імпортозаміщення в Україні

Примітно, що ефективне використання потенціалу імпортозаміщення дозволяє створювати нові можливості для місцевих підприємств, розширювати асортимент продукції, доступної на внутрішньому ринку, та формувати нові ланцюги доданої вартості. У сучасних умовах це не лише підвищує стійкість економіки, але й зміцнює позиції України в глобальних економічних процесах.

Вважаємо, що підвищення місткості внутрішнього ринку є стратегічним завданням для соціально-економічного розвитку України, яке передбачає створення умов для зростання попиту на вітчизняні товари, послуги та продукцію високої якості. Це, у свою чергу, стимулює економіку, знижує залежність від імпорту та забезпечує роботою національного виробника. Важливими аспектами цього процесу є споживання вітчизняних конкурентоспроможних товарів і формування інвестиційного забезпечення для техніко-технологічної модернізації виробництва.

Побудова ефективних структурних пропорцій у сегментах виробництва і збуту товарів (продукції, послуг) на внутрішньому ринку стає важливим чинником для забезпечення економічної стабільності, конкурентоспроможності та ефективного функціонування економіки України, що передбачає узгодження обсягів виробництва з реальними потребами споживачів, підвищення якості продукції та забезпечення доступу до неї через ефективну систему збуту.

Ключовим фактором для сталого економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності національної економіки та інтеграції до глобальних ринків є забезпечення високої інноваційної активності реального сектору економіки. Реальний сектор, що включає промисловість, сільське господарство, будівництво та інші матеріальні галузі, має особливе

значення для впровадження інновацій, які сприяють підвищенню продуктивності, зниженню витрат і створенню нових ринків.

Також органам влади необхідно сформувати якісне бізнес-середовища на внутрішньому ринку для забезпечення сталого економічного розвитку, підвищення інвестиційної привабливості країни та стимулювання підприємницької активності. Якісне бізнес-середовище створює умови для ефективного функціонування підприємств, сприяє їхній інноваційній діяльності, підтримує конкурентоспроможність та забезпечує баланс інтересів держави, бізнесу і суспільства.

Іншим завданням державних інституцій слід розглядати імплементацію потенціалу імпортозаміщення в контексті зміцнення конкурентоспроможності територій і внутрішнього ринку задля створення збалансованої економіки, зменшення залежності від імпорту та формування конкурентоспроможного середовища на внутрішньому ринку.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Забезпечення економічної безпеки держави є одним із ключових завдань національної економічної політики, особливо в умовах зовнішніх викликів, нестабільності та глобальних змін. Одним із ефективних механізмів зміцнення економічної безпеки є реалізація концепції імпортозаміщення, спрямованої на зменшення залежності від іноземних товарів, розвиток внутрішнього виробництва та стимулювання національного бізнесу. Відповідно до параметрів забезпечення економічної безпеки держави в контексті реалізації концепції імпортозаміщення доцільно відносити такі: економічна активність у базових галузях та розширене відтворення капіталу; раціональні співвідношення ключових структурних особливостей функціонування ринку; інноваційний розвиток стадій суспільного відтворення (виробництва, розподілу, обміну та споживання); відповідність основним умовам конкурентного та регуляторного середовища; баланс між національними сегментами ринку, інфраструктурою та ресурсами. Натомість реалізація концепції імпортозаміщення має відбуватися за такими напрямками: підвищення місткості внутрішнього ринку; розбудова ефективних структурних пропорцій; забезпечення високої інноваційної активності реального сектору економіки; формування сприятливого бізнес-середовища на внутрішньому ринку; імплементація потенціалу імпортозаміщення в контексті підвищення конкурентоспроможності територій і внутрішньорегіонального ринку.

Перспективи подальших досліджень мають стосуватися глибшого аналізу впливу імпортозаміщення на економічну безпеку держави, ефективності реалізації відповідної державної політики, а також розробки стратегічних напрямів стимулювання внутрішнього виробництва.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л. Ідентифікація загроз економічній безпеці в процесі посилення імпортозалежності. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2018. Вип. 55. С. 12-17.
2. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Волошин В. І. Стратегічні імперативи державної політики протидії гібридним загрозам і забезпечення економічної безпеки України. Економіка України. 2021. Вип. 2. С. 32-51.
3. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики. Київ : НІСД, 2016. 528 с.
4. Залізнюк В. П. Імпортозаміщення в системі забезпечення продовольчої безпеки України. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 1. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1374>
5. Куцик П. О., Щупаківський Р. В. Екзистенційні тренди, виклики та наслідки глобалізації для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2022. Вип. 67. С. 5-12.
6. Маслій О. А., Ківшик О. П., Котелевець М. М. Загрози економічній безпеці держави в умовах глобальних перетворень. Економічний простір. 2023. № 183. С. 25-30.
7. Петренко Н. О., Поліщук О. А. Формування економічної безпеки регіону: теоретико-методологічний аспект. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 21-22. С. 112-118.
8. Пугачевська К., Медвідь Л., Гоблик-Маркович Н., Феєр О., Лизанець А. Протекціонізм в умовах багатополарності світової торгівлі. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2023. № 2(49). С. 253-263.

9. Созанський Л. Оцінка залежності економіки України від імпорту промислової продукції. Соціально-економічні проблеми і держава. 2018. Вип. 2 (19). С. 123-131.

REFERENCES:

1. Vasylytsiv, T. G., Lupak, R. L. (2018). Identification of threats to economic security in the process of increasing import dependence. Bulletin of the Lviv University of Trade and Economics. Economic Sciences. Issue 55. P. 12-17.
2. Vasylytsiv, T. G., Lupak, R. L., Voloshyn, V. I. (2021). Strategic imperatives of state policy to counter hybrid threats and ensure the economic security of Ukraine. Economy of Ukraine. Issue 2. P. 32-51.
3. Vlasyuk, O. S. (2016). National security of Ukraine: evolution of domestic policy problems. Kyiv: NISD, 528 p.
4. Zaliznyuk, V. P. (2019). Import substitution in the system of ensuring food security of Ukraine. State administration: improvement and development. no. 1. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1374>
5. Kutsyk, P. O., Shchupakivskyi, R. V. (2022). Existential trends, challenges and consequences of globalization for ensuring the competitiveness of the national economy. Bulletin of the Lviv University of Trade and Economics. Economic Sciences. Issue 67. P. 5-12.
6. Masliy, O. A. Kivshyk, O. P., Kotelevets, M. M. (2023). Threats to the economic security of the state in the context of global transformations. Economic Space. no. 183. P. 25-30.
7. Petrenko, N. O., Polishchuk, O. A. (2020). Formation of economic security of the region: theoretical and methodological aspect. Investments: practice and experience. no. 21-22. P. 112-118.
8. Pugachevska, K., Medvid, L., Goblik-Markovich, N., Feer, O., Lyzanets, A. (2023). Protectionism in the context of multipolar world trade. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. no. 2(49). P. 253-263.
9. Sozansky, L. (2018). Assessment of the dependence of the Ukrainian economy on imports of industrial products. Socio-economic problems and the state. Issue 2 (19). P. 123-131.

DIRECTIONS FOR ENSURING THE ECONOMIC SECURITY OF THE STATE IN THE CONTEXT OF IMPLEMENTING THE CONCEPT OF IMPORT SUBSTITUTION

PANCHENKO Volodymyr¹, PANCHENKO Oksana²

¹ Flight Academy of the National Aviation University

² Central Ukrainian State Pedagogical University named after Volodymyr Vynnychenko

The article substantiates the importance of combining aspects of ensuring the economic security of the state and import substitution, which should be included in the state policy for the development of the national economy. It is emphasized that state administration bodies need to solve the task of reducing the import dependence of the domestic market, which involves strengthening competitiveness, increasing demand for domestic goods (products and services), increasing production capacities and realizing innovative potential. The parameters of ensuring the economic security of the state in the context of implementing the concept of import substitution include the following: economic activity in basic industries and expanded reproduction of capital, rational ratios of key structural features of the market functioning, innovative development of the stages of social reproduction (production, distribution, exchange and consumption), compliance with the basic conditions of the competitive and regulatory environment, balance between national market segments, infrastructure and resources. Successful ensuring the economic security of the state in the context of implementing the concept of import substitution is achieved provided that several key tasks are fulfilled: (1) ensuring dynamic growth in the volume of commodity supply of domestic production; (2) reducing the gap between the value and physical volumes of foreign trade turnover; (3) increasing population incomes, which stimulates domestic demand for goods and services and creates favorable conditions for the development of national production and investment in the domestic market; (4) improving the resource and functional capabilities of domestic producers, in particular through technological renewal, improving the skills of employees, access to cheap loans and state incentive programs, etc. Strategic priorities of the import substitution concept have been identified, which include: expanding the capacity of the domestic market, forming optimal structural relationships, ensuring high innovative activity in the real sector of the economy, creating a high-quality business environment in the domestic market, forming and implementing the potential of import substitution to strengthen the spatial and structural competitiveness of territories and segments of the domestic market.

Key words: economic security of the state, import substitution, import dependence, domestic market, state policy.